
Deze tijd vraagt om reflectie. Kennis op zichzelf voegt weinig toe als je het niet duidt. Duiden is wat wij als kennisinstituut graag doen. En dikwijls met anderen om ons heen, waardoor de brede blik niet vernauwt. De reflecties uit deze bundel zullen je gedachten scherpen. We nodigen je uit om eigen inzichten, lees de lessen, te trekken uit de voorliggende bijdragen. Laat je verleiden en bouw voort op de inzichten die je hier getroffen dan wel gevonden hebt.

NAWOORD DE OMWENTELING

Lockdown reflecties in 4 lessen

Igor Ivakic

Als aanmoediging tref je hieronder een aantal lessen die wij gevonden hebben. En weet dat wij verder gaan. Het blijft niet enkel bij de samenvoeging van deze inzichten en gedachten. We blijven actief in gesprek met deze en nieuwe denkers die onze perspectieven kunnen verbreden en oplossingsrichtingen kunnen verrijken. We blijven als de club van changemakers de manieren vinden waarop dat in de werkpraktijk tot uiting moet komen en hoe dat aan kan sluiten bij hen waarvoor wij het allemaal doen: kinderen, jongeren en hun ouders. En nu de lessen.

Les 1

Focussen op een ding betekent dat je andere zaken verwaarloost. De zichzelf opgedrongen nieuwe werkelijkheid lijkt ons te dwingen snel te reageren en gefocust te beslissen. Het lijkt vol in ons gezicht te schreeuwen: begin eer ge bezint! De gevoelde urgentie en daarmee gepaard gaande schaarste aan tijd

zouden zomaar onze gezamenlijke cognitieve bandbreedte kunnen versmallen. Het gevaar bestaat dat het focussen ons intellectuele armoede oplevert en we daarmee in een tunnelvisie belanden en misschien wel belangrijker dingen veronachtzamen. Een brede blik is dus essentieel. Wij blijven daarom vluchtheuvels voor reflecties bouwen. Wij zullen ook tussenruimtes creëren waar nieuw denken kan ontstaan. De changemakers, zoals in deze bundel zullen we dus blijvend met elkaar verbinden.

Les 2

Zorg redt levens, preventie generaties. Druk op de zorg moet verlaagd worden. Hoe gedisciplineerd we als maatschappij ons aan de basale regels houden, hoe lager de druk op de zorg wordt. Op de verpleegafdelingen en de Ic's wordt terecht alles gedaan om levens te redden. Doen we er ook alles aan om de jonge generaties te beschermen? De stille pandemie van intergenerationele overdracht van gezondheidsverschillen en ontwikkelachterstanden

vindt in deze crisis de vruchtbare grond. Steeds slimmer en hardnekiger nestelen zij zich in de stam van de huidige generaties. Net zoals een parasiet heeft het een lichaam gevonden en neemt het ervan. De weerstand van de samenleving lijkt

Het onderwijs is
de bron geworden van
verschillen

verslagen te zijn. Tenzij we nú bakens verzetten, waarbij goed weten welk probleem er op korte termijn op te lossen is en vol gas geven op het versterken van preventiedijken samengaat. Net zoals de aangelegde waterkeringen ons samenleven mogelijk maakt, lessen de preventiebronnen onze dorst naar gezondheid en veerkracht. Er is een preventie-infrastructuur nodig die op zichzelf staat. Zo leggen we de

Over Igor Ivakic

Igor is sinds oktober 2015 directeur van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid. Zijn missie is dat ieder kind in Nederland gezond en veilig kan opgroeien. Hij wil samen met de sector jeugdgezondheid laten zien dat je maatschappelijke epidemieën, zoals kindermishandeling, schoolverzuim en armoede, beter beheersbaar kunt maken door stevige inzet op preventie.

Door binnen de JGZ de krachten te bundelen wil hij meer impact creëren. Zijn focus ligt dan ook op het maken van verbindingen binnen de JGZ, maar ook tussen de JGZ en partijen daaromheen.

Igor heeft een achtergrond als maatschappelijk werker en socioloog. Hij werkte onder andere bij de rijksoverheid, als management-consultant en bij diverse maatschappelijk organisaties zoals Stichting Lezen & Schrijven en VluchtelingenWerk Nederland. Ook vervult Igor verschillende bestuursfuncties in de sociaal-maatschappelijke sector.

basis voor een gezondheidssector die gericht is op gezondheidswinst. Daarmee kunnen we afscheid nemen van een op ziekte gerichte zorgsector die we continu moeten fixen.

Les 3

Ondernemende overheid stelt de kanskracht boven de koopkracht. Ondanks de geweldige welvaarts-groei zijn we er als maatschappij niet in geslaagd de sociale- en gezondheidsverschillen tussen groepen burgers te slechten. Het kapot gemoderniseerde onderwijs is inmiddels de bron van verschillen geworden in plaats van de gelijkmaker te zijn. Meritocratie heeft haar eigen klassenmaatschappij geschapen. Er is dus een overheid nieuwe stijl nodig. Een overheid die niet zelf staatsbedrijven opzet of juist een neutrale toeschouwer is, maar een wijze partner van het bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld, waarbij maatschappelijke waarde en private winsten goed met elkaar matchen. Een overheid die het economische spel

durft te veranderen waardoor haar investeringen in en opbrengsten uit het bedrijfsleven steeds meer het publiek belang dienen en meer en meer duurzaam en inclusief zijn. Waar de reddingsplannen van de overheid voor het bedrijfsleven gekoppeld zijn aan eisen omwille van het publiek belang met betrekking tot bijvoorbeeld het klimaat of gezondheid.

We moeten beseffen dat de waardencreatie een collectief proces is en de overheid geen fikser is die instapt als een markt overduidelijk faalt. De overheid is juist een publieke investeerder die vanuit het algemeen belang de nieuwe markten creëert waar de opbrengsten niet alleen naar de aandeelhouders gaan maar ook ten bate komen aan iedereen in de samenleving.

Les 4

Morele oordeelsvorming is de kern van ieders vak, ongeacht of je een beleidsmaker, bestuurder, leraar of een jeugdverpleegkundige bent. Elke crisis laat diepe sporen achter in de levens van mensen; in de

structuren van samenlevingen. Het beïnvloedt in hoge mate de uitkomsten van economische, maatschappelijke en politieke processen. Het zijn juist deze moeilijkste momenten die ons definiëren. Hoe we ermee omgaan, is wat telt. Er is

De overheid is geen fikser die instapt als de markt faalt

geén groot boek der antwoorden op de vraag wat het moreel juiste is om te doen in deze specifieke situatie. Telkens weer zullen wij samen de belangen van alle betrokkenen moeten wegen en de schade moeten beperken van diegenen van wie rechten geschonden zijn. Wat we ons nimmer laten afnemen is onze menswaardigheid, omdat het naast de kern van ieder vak, is dit ook wat ons ten diepste mens maakt.